

પરિચય

11/18/2017 8:45:42 PM

પરિચય

સને ૧૯૬૦ના મે માસની ૧લી તારીખે, બૃહદ મુંબઈ (મહારાષ્ટ્ર) રાજ્યમાંથી જુદા થઈ નવા રાજ્ય તરીકે અસ્તિત્વમાં આવ્યું છે અને અલગ રાજ્યના અસ્તિત્વ સાથે ગુજરાત પોલીસ પણ નવી રૂપરેખા સાથે કાર્યરત થયું છે. અને જેના વડા તરીકે આઈ.જી.પી. કક્ષાના અધિકારીને નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. બાદ સને ૧૯૮૨ના વર્ષમાં આ જગ્યા અપગ્રેડ કરી પોલીસ મહાનિદેશક અને મુખ્ય પોલીસ અધિકારી તરીકે નવા હોદ્દાનું નામાભિધાન કરવામાં આવ્યું છે.

પોલીસ મહાનિદેશકશ્રીની કચેરી પોલીસ વિભાગનું મુખ્ય કેન્દ્રબિંદુ છે. અને પોલીસ મહાનિદેશકશ્રી અને મુખ્ય પોલીસ અધિકારીશ્રી ગુજરાત પોલીસના વડા છે. સરકારની તમામ નીતિઓ, આદેશો, નિર્દેશો તથા સૂચનાઓનું પાલન અને કાર્યરત કરાવવાની તમામ કાર્યવાહી તેમ જ ગૃહ વિભાગ તરફથી વખતોવખત થતાં આદેશોનું તેમ જ પોલીસ વિભાગને લગતી અન્ય જરૂરી સૂચનાઓ, સ્થાનિક હુકમો તથા રાજ્યમાં કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી સંબંધિત જરૂરી સૂચનાઓ તેમ જ પોલીસતંત્રને સુદૃઢ બનાવવાની, આધુનિકીકરણ કરવાની, અનુશાસનનું પાલન કરવાની તમામ કાર્યવાહી અત્રેની કચેરી દ્વારા કરવામાં આવે છે.

પોલીસ મેન્યુલ ભાગ - ૩ મુજબ કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી અને ગુનાઓની ઉપર નિયંત્રણ રાખવાની મુખ્ય જવાબદારી પોલીસ મહાનિદેશકશ્રીની છે. પોલીસ ખાતું ગૃહવિભાગના નિયંત્રણ હેઠળ મૂકવામાં આવ્યું છે.

પોલીસ મહાનિદેશકશ્રીની કચેરીમાં કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી માટે અધિક પોલીસ મહાનિદેશકશ્રીને નીમવામાં આવ્યા છે. જેઓની મુખ્ય કામગીરી કાયદો અને વ્યવસ્થાને લગતા તમામ મુદ્દાઓ અંગે પોલીસ મહાનિદેશકશ્રીના માર્ગદર્શન મુજબ નિરીક્ષણ કરી વહુન કરવાની કામગીરી છે. તાજેતરમાં આઈ.જી.પી.શ્રી કાયદો અને વ્યવસ્થાની નવી જગ્યા ઊભી કરવામાં આવી છે. જે કાયદો અને વ્યવસ્થા અને ફરાઇમસબંધી કામગીરીમાં મદદ કરે છે.

વહીવટી કામગીરીની સરળતા અને નિરીક્ષણ સબબ અધિક પોલીસ મહાનિદેશકશ્રી (વહીવટ) નાઓ છે. જેઓની સીધી દેખરેખ હેઠળ એ-૧, એ-૨, બી શાખા, બજેટ, હિસાબી, પેન્શન, જે એમ. ટી, રજિસ્ટ્રી, રેકર્ડ, વગેરે શાખાઓ આવી છે. જ્યાંથી કચેરીની વહીવટી તેમ જ નાણાંકીય કામગીરી થાય છે.

પોલીસ રિફોર્મ્સની કામગીરી અર્થે અધિક પોલીસ મહાનિદેશકશ્રીની નિમણૂક કરવામાં આવી છે. જેઓ પોલીસ ખાતાની જરૂરી સુધારણા હેતુ સબબ ફરજ બજાવે છે.

સમાજના નબળા અને પછાત વર્ગોના ઉત્થાન માટે અને તેઓ વિરુદ્ધના થતાં અન્યાય સંબંધે અધિક પોલીસ મહાનિદેશકશ્રી વીકર સેક્શન અને એસ.ટી / એસ. સી ની નિમણૂક કરવામાં આવી છે. જે રાજ્યના એસ.સી / એસ. ટી ના પ્રશ્ને અને ગુનાઓ સંબંધેની રજૂઆતો અંગે માર્ગદર્શક અને સૂચનાત્મક ફરજ બજાવે છે.

માનવઅધિકાર અને સામાજિક ન્યાય સંબંધે ડી.જી.પી. સંકુલમાં ડી.આઈ.જી.પી.શ્રીની નવી જગ્યા ઊભી કરવામાં આવી છે. જેઓ મુખ્યત્વે માનવઅધિકાર અને સામાજિકન્યાય ને લગતાં પ્રશ્ને - રજૂઆત અંગેની ફરજ નિભાવે છે.

પોલીસતંત્રને સુસજ્જ અને આધુનિકતમ બનાવવા અંગેની કામગીરી માટે ડી.આઈ.જી.પી.શ્રી (પી

અને એમ) કાર્યરત છે.

પોલીસ અધિકારી / કર્મચારીઓ વિરુદ્ધમાં થયેલા ગંભીર આક્ષેપો અને ગુનાઓ સંબંધી કામગીરી માટે ડી.આઇ.જી.પી.શ્રી (તપાસ) આવેલ છે. તેઓ ડી.જી.પી.શ્રીના સીધા માર્ગદર્શન હેઠળ તમામ કેસોની ઇલાવટ કરી યથાયોગ્ય નિકાલ કરે છે. વિજિલન્સ અને રાયોટ સેલ પણ અત્રેની કચેરીમાં કાર્યરત છે.

પોલીસ મહાનિદેશકશ્રીની કચેરી ખાતે સ્ટેટ પોલીસ કન્ટ્રોલ રૂમ કાર્યરત છે જે રાજ્યભરમાં રોજબરોજ બનતા ગંભીર ગુનાઓ તથા અગત્યના બનાવો અંગેની વિગતવાર માહિતી મેળવી દરેક સંબંધકર્તા અધિકારીશ્રીઓને વાકેફ કરે છે. અને તેઓશ્રીનાં જરૂરી સૂચનો અને માર્ગદર્શન મુજબ સંબંધિત અધિકારીઓને મેસેજની જાણ કરવાની તેમ જ કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી સંબંધે પોલીસ ફોર્સની મુવમેન્ટની પણ ફરજ બજાવે છે. કન્ટ્રોલ રૂમના ઇનચાર્જ તરીકે નાયબ પોલીસ અધીક્ષકશ્રી કક્ષાના અધિકારી છે. તેમ જ ત્રણ શિફ્ટમાં પો.ઇન્સ / પો.સ.ઇ / તેમ જ અન્ય જરૂરી સ્ટાફ ૨૪ કલાક ફરજ પર કાર્યરત રહે છે.

રાજ્યમાં પોલીસ વિભાગ / તંત્રની જિલ્લા અને શહેરની કાયદો અને વ્યવસ્થાના હેતુ રાજ્યમાં રેન્જ / કમિશનરેટ / જિલ્લાઓ આવ્યા છે.

- કમિશનરેટ વિસ્તાર --

૧.) અમદાવાદ શહેર ૨.) વડોદરા શહેર ૩.) રાજકોટ શહેર ૪.) સુરત શહેર એમ ચાર કમિશનરેટ વિસ્તાર આવ્યા છે. જે શહેરો પોલીસ કમિશનરશ્રીની સત્તા હેઠળ આવે છે.

- રેન્જ વિસ્તાર --

અમદાવાદ, ગાંધીનગર, વડોદરા, સુરત, રાજકોટ, જૂનાગઢ અને સરહદી રેન્જ એમ કુલ સાત રેન્જો છે.

- જિલ્લા --

ગુજરાત રાજ્યમાં વેસ્ટર્ન રેલ્વેના બે સહિત કુલ - ૩૬ પોલીસ જિલ્લાઓ આવેલા છે. આ જિલ્લાઓ પોલીસ અધીક્ષકશ્રીની સત્તા હેઠળ આવેલ છે

પોલીસ મહાનિદેશકશ્રી હસ્તકની અન્ય શાખાઓ અને એકમો નીચે દર્શાવ્યા મુજબ રાજ્ય સ્તરે કાર્યરત છે.

- અધિક પોલીસ મહાનિદેશકશ્રી, ઇન્ટેલિજન્સ બ્રાન્ચ. -- રાજ્યની ગુપ્તચર સંસ્થા છે. આંતરિક સલામતી અંગેની તમામ ગુપ્ત માહિતીનું સંગ્રહ / સંકલન કરી ઉપલબ્ધ કરાવે છે.
- અધિક પોલીસ મહાનિદેશકશ્રી, સી.આઇ.ડી. ફ્રાઇમ અને રેલવેઝ -- રાજ્યના ગુનાઓ, ગુનાખોરી અંગેની, અને ગુનાઓ અંગે લક્ષ્યાંક મુજબની કામગીરી થાય છે કે નહીં તેમ જ વધતા ગુના અટકાવવા સંબંધે જરૂરી સૂચના અને માર્ગદર્શન વગેરેનું આયોજન કરવાની ફરજ બજાવે છે.
- અધિક પોલીસ મહાનિદેશકશ્રી, હથિયારી એકમ -- તેઓશ્રી રાજ્યભરનાં તમામ રાજ્ય અનામત પોલીસદળના વડાં છે. અને ગુજરાત રાજ્યના રાજ્ય અનામત પોલીસદળનાં ૧૭ જૂથો તેઓની દેખરેખ અને નિરીક્ષણ મુજબ સ્થળાંતર/ ફાળવણી થાય છે.
- અધિક પોલીસ મહાનિદેશકશ્રી, સંદેશાવ્યવહાર -- તેઓશ્રી રાજ્યભરમાં પોલીસ મોટર ટ્રાન્સપોર્ટ વિભાગ અને વાયરલેસ ગ્રીડ સંદેશાવ્યવહારનાં અન્ય સાધનો અને કોમ્પ્યુટરાઇઝેશન અંગેની તમામ કામગીરી તેઓ હસ્તક છે.
- અધિક પોલીસ મહાનિદેશકશ્રી, તાલીમ -- તેઓશ્રી ગુજરાત રાજ્યના પોલીસ તાલીમ કેન્દ્રોના

ઇન્ટ્યાજ્ઞ છે. જ્ઞેઓ હુસ્તક પોલીસ અક્રાદમી કરાઈ / પોલીસ તાલીમશાળા વડોદરા / પોલીસ મહાવિદ્યાલય જૂનાગઢ / રાજય અનામત પોલીસદળ તાલીમ કેન્દ્ર સોરઠ (ચોક્રી) જૂનાગઢ વગેરે તાલીમ કેન્દ્રો તેઓશ્રીના હુસ્તક છે. તેઓ દ્વારા પોલીસ વિભાગના અધિકારીઓ / કર્મચારીઓને જુદી જુદી તાલીમ આપવામાં આવે છે.

- પોલીસ મહાનિરીક્ષકશ્રી, સ્ટેટ ફ્રાઇમ રેકર્ડ બ્યુરો -- તેઓશ્રી રાજયભરના તમામ ફ્રાઇમના હેડ અન્વયેની કામગીરી એસ.સી.આર.બી.માં થાય છે. હેડના ગુનાઓ સંબંધેની માહિતી (ડેટા) એકત્ર કરી રાજયની માહિતી નેશનલ ફ્રાઇમ રેકર્ડ બ્યુરો એન.સી.આર.બી. ન્યુ દિલ્હીને પાઠવવાની ફરજ અદા કરે છે. ગુજરાત રાજયનો મહિલા સેલ પણ એસ.સી.આર.બી.ના નિયંત્રણ હેઠળ કાર્યરત છે.

આ સિવાય પોલીસ મહાનિદેશકશ્રીની કચેરી હેઠળ આતંકવાદીવિરોધી દળ, વિજિલન્સ સ્કવોડ કાર્યરત છે.